

Υπόθεση C-40/24 [Derterti] ⁱ**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου****Ημερομηνία καταθέσεως:**

23 Ιανουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Corte suprema di cassazione (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

19 Δεκεμβρίου 2023

Αναιρεσείων:

GE

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Παράδοση του αναιρεσειόντος από τις ιταλικές αρχές στη Γαλλία, σε εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης το οποίο εκδόθηκε με σκοπό την εκτέλεση ποινής, καίτοι στη Γαλλία ο αναιρεσειών δικάστηκε «ερήμην», χωρίς να ενημερωθεί για τη δίκη και χωρίς να του παρασχεθεί το δικαίωμα υπεράσπισης από επαγγελματία, ήτοι το δικαίωμα να διορίσει και να εκπροσωπηθεί από δικηγόρο.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ και του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ζητείται, ειδικότερα, η ερμηνεία του άρθρου 6 ΣΕΕ και του άρθρου 4α της απόφασης-πλαίσιου 2002/584/ΔΕΥ όσον αφορά ιδίως τα δικαιώματα υπεράσπισης του κατηγορουμένου σε ποινική δίκη η οποία διεξάγεται «ερήμην».

ⁱ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Έχει το άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση την έννοια ότι το δικαίωμα του κατηγορουμένου σε ποινική δίκη να τύχει υπεράσπισης από επαγγελματία περιλαμβάνεται στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7ης Δεκεμβρίου 2000 και στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία αναγνωρίζονται από τη Συνθήκη ως γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης και των οποίων τον σεβασμό επιβάλλει η απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, μπορεί το δικαίωμα του κατηγορουμένου σε ποινική δίκη να τύχει υπεράσπισης από επαγγελματία να θεωρηθεί ότι γίνεται σε κάθε περίπτωση σεβαστό όταν η καταδικαστική απόφαση εκδόθηκε σε βάρος κατηγορουμένου ο οποίος ήταν απών και δεν εκπροσωπήθηκε από δικηγόρο είτε της επιλογής του είτε διορισμένο από το αρμόδιο δικαστήριο, καίτοι, ως προς την εν λόγω απόφαση, ο κατηγορούμενος δικαιούται, μετά την παράδοσή του, να ζητήσει την επανάληψη της δίκης με τις εγγυήσεις της υπεράσπισης;

3) Κατά συνέπεια, έχει το άρθρο 4α της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προστέθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, την έννοια ότι το κράτος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση παράδοσης δύναται να αρνηθεί την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που έχει εκδοθεί με σκοπό την εκτέλεση ποινής στερητικής της ελευθερίας ή μέτρου ασφαλείας στερητικού της ελευθερίας, εάν το πρόσωπο δεν εμφανίσθηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης, ακόμη και όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχείο δ', αλλά ο ενδιαφερόμενος δεν εκπροσωπήθηκε από δικηγόρο είτε της επιλογής του είτε διορισμένο αυτεπαγγέλτως από το αρμόδιο δικαστήριο;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΣΕΕ): άρθρο 6.

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), άρθρα 47, 48 και 52.

Οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού

εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας· αιτιολογικές σκέψεις 4, 12, 19, 27, 54, άρθρα 1, 2, 3, 8, 9.

Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (2002/584/ΔΕΥ), η οποία τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (στο εξής: απόφαση-πλαίσιο)· αιτιολογική σκέψη 12, άρθρο 1, παράγραφος 3, άρθρο 4α, παράγραφος 1.

Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ)· άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο γ'.

Αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Δικαστήριο) της 31ης Ιανουαρίου 2023, Gordi, C-158/21· της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11· της 23ης Μαρτίου 2023, LU και PH, C-514/21 και C-515/21· της 10ης Αυγούστου 2017, Zdziaszek, C-271/17· της 12ης Μαρτίου 2020, VW, C-659/18.

Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) της 13ης Φεβρουαρίου 2001, Krombach κατά Γαλλίας, αριθ. 29731/96, CE:ECHR:2001:0213JUD002973196.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Costituzione della Repubblica italiana (Σύνταγμα της Ιταλικής Δημοκρατίας), άρθρο 24, δεύτερο εδάφιο: «Η υπεράσπιση συνιστά απαραβίαστο δικαίωμα σε κάθε στάδιο και βαθμό της διαδικασίας».

Legge n. 69 (νόμος αριθ. 69), της 22ας Απριλίου 2005, όπως τροποποιήθηκε με τον legge n. 10 (νόμο αριθ. 10), της 2ας Φεβρουαρίου 2021 [στο εξής: legge MAE (νόμος περί ΕΕΣ)] – άρθρο 2: «Η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να οδηγήσει σε παραβίαση των υπέρτατων αρχών της συνταγματικής τάξης του κράτους ή σε προσβολή των αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων του ανθρώπου που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών νομικών αρχών που κατοχυρώνονται στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ή των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών [...]». Επιπλέον, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1-bis, στοιχείο d, του παρόντος νόμου, στην περίπτωση εκζητούμενου με σκοπό την εκτέλεση καταδικαστικής απόφασης εκδοθείσας κατόπιν «ερήμην» δίκης, η παράδοση επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση εάν, μολονότι η απόφαση δεν επιδόθηκε στον ενδιαφερόμενο αυτοπροσώπως, εντούτοις θα του επιδοθεί αυτοπροσώπως και αμελλητί μετά την παράδοσή του στο κράτος μέλος έκδοσης και θα ενημερωθεί ρητά για το δικαίωμά του να

εξετασθεί εκ νέου, πλήρως και επί της ουσίας η θέση του, υφίσταται δε η δυνατότητα προσκόμισης νέων αποδείξεων και ανατροπής της εν λόγω απόφασης σύμφωνα με τα μέσα που προβλέπονται προς τον σκοπό αυτόν από το εθνικό δίκαιο του αιτούντος κράτους.»

Αποφάσεις του Corte costituzionale (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ιταλία): αριθ. 190/1970, αριθ. 55/1971, αριθ. 255/1974, αριθ. 172/1976, αριθ. 125/1979, αριθ. 188/1980, αριθ. 144/1995.

Αποφάσεις του Corte Suprema di Cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία): αποφάσεις του έκτου τμήματος αριθ. 5400 της 30ής Ιανουαρίου 2008, Salkanovic, και αριθ. 14721 της 7ης Μαΐου 2020, Spahiu.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Με απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2017, η οποία κατέστη εκτελεστή, το Tribunal d'Auxerre (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Auxerre, Γαλλία), κατόπιν ποινικής δίκης η οποία διεξήχθη ερήμην του κατηγορουμένου και χωρίς δικηγόρο, σύμφωνα με τα άρθρα 379-2 και 379-6 του γαλλικού Code de procédure pénale (Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), καταδίκασε τον GE, Αλβανό υπήκοο, για τα ποινικά αδικήματα της παράνομης εισαγωγής, πώλησης και αγοράς ναρκωτικών. Για τους σκοπούς της εκτέλεσης της ποινής, στις 6 Σεπτεμβρίου 2021 η Γαλλική Δημοκρατία εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης με σκοπό την παράδοση του GE, ο οποίος βρίσκεται στην Ιταλία.
- 2 Το Corte di appello di Firenze (εφετείο Φλωρεντίας, Ιταλία) έκρινε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την παράδοση του Αλβανού υπηκόου GE στη Γαλλική Δημοκρατία. Συγκεκριμένα, το ένταλμα σύλληψης διελάμβανε ότι, κατά το γαλλικό δίκαιο, ο καταδικασθείς μπορεί μετά την παράδοσή του να ασκήσει ένδικο μέσο κατά της απόφασης, εντός δέκα ημερών από την επίδοσή της. Ως εκ τούτου, το Corte d'appello (εφετείο) έκρινε ότι πληρούται η προϋπόθεση που προβλέπεται στο προαναφερθέν άρθρο 6 του legge MAE (νόμου περί ΕΕΣ), το οποίο επιτρέπει την παράδοση σε περίπτωση κατά την οποία ο εκζητούμενος, μολονότι δεν έλαβε γνώση της απόφασης η οποία εκδόθηκε κατόπιν δίκης που διεξήχθη ερήμην του, εντούτοις θα λάβει γνώση της εν λόγω απόφασης μετά την παράδοσή του και θα ενημερωθεί ρητά για το δικαίωμα να εξεταστεί εκ νέου πλήρως η θέση του.
- 3 Ο GE άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης του Corte di appello di Firenze (εφετείου Φλωρεντίας) ενώπιον του Corte di Cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 4 Ο GE προβάλλει παράβαση του άρθρου 2 του legge MAE (νόμου περί ΕΕΣ) για τον λόγο ότι δικάστηκε ερήμην, χωρίς να του επιδοθεί κλητήριο θέσπισμα, χωρίς τη συνδρομή δικηγόρου και με απαγγελία γενικής κατηγορίας, εκ των οποίων συνάγεται η προσβολή του δικαιώματος υπεράσπισης από επαγγελματία και του δικαιώματος ακρόασης κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων, τα οποία είναι αναγκαία για μια δίκαιη δίκη.
- 5 Όσον αφορά την επισήμανση του Corte d'appello (εφετείου) ότι η ερήμην εκδοθείσα απόφαση δύναται να ανακληθεί σε κάθε περίπτωση κατόπιν αιτήματος του καταδικασθέντος, αφού λάβει γνώση της εν λόγω απόφασης, ο GE απαντά ότι η παράδοση δεν ζητήθηκε με σκοπό τη διεξαγωγή δίκης αλλά με σκοπό την εκτέλεση καταδικαστικής απόφασης, για την οποία ισχύουν αυστηρότερες εγγυήσεις. Επιπλέον, όσον αφορά την παρατήρηση του Corte d'appello (εφετείου) ότι η απουσία δικηγόρου δικαιολογείται από τη δυνατότητα αυτοπρόσωπης υπεράσπισης, ο GE απαντά ότι για τους σκοπούς της εν λόγω αυτοπρόσωπης υπεράσπισης, η νομότυπη κλήτευση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο και η εμφάνισή του στη δίκη εξακολουθούν, εν πάση περιπτώσει, να είναι αναγκαίες.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 6 Στο παρελθόν, σε πολλές παρόμοιες περιπτώσεις, το Corte di Cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) έχει κρίνει ότι το ένταλμα σύλληψης το οποίο εκδόθηκε από τις γαλλικές δικαστικές αρχές βάσει καταδικαστικής απόφασης εκδοθείσας ερήμην, χωρίς εγγυήσεις εκατέρωθεν ακρόασης και υπεράσπισης, ήταν, σε κάθε περίπτωση, σύμφωνο με τις αρχές της δίκαιης δίκης, στο μέτρο που το γαλλικό δίκαιο διασφαλίζει στον καταδικασθέντα τη δυνατότητα να ζητήσει, μέσω της άσκησης ενδίκου μέσου, τη διεξαγωγή νέας δίκης, τηρουμένης της αρχής της εκατέρωθεν ακρόασης και με σεβασμό των δικαιωμάτων υπεράσπισης· εντούτοις, το Corte di Cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο), ήτοι το αιτούν δικαστήριο, εκτιμά ότι επί του παρόντος επιβάλλεται η εκ νέου εξέταση της εν λόγω προσέγγισης.
- 7 Κατά τη νομολογία του Corte costituzionale (Συνταγματικού Δικαστηρίου), το δικαίωμα υπεράσπισης, το οποίο προστατεύεται από το άρθρο 24 του ιταλικού Συντάγματος, συνίσταται κατ' ουσίαν στην εγγύηση της εκατέρωθεν ακρόασης και της παράστασης δικηγόρου σε κάθε είδους δίκη. Υπό την έννοια αυτή, η αναφορά σε «κάθε στάδιο και βαθμό της διαδικασίας», μολονότι δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι η εκατέρωθεν ακρόαση και η παρουσία δικηγόρου πρέπει να διασφαλίζονται ανά πάσα στιγμή και σε κάθε διαδικαστική πράξη, εντούτοις επιβάλλει να εξακριβώνεται, όσον αφορά τη σημασία κάθε μεμονωμένης πράξης, εάν η απουσία δικηγόρου ισοδυναμεί, ως προς τις συνέπειες που απορρέουν από αυτή, με πραγματική προσβολή του συνταγματικού δικαιώματος υπεράσπισης. Δεν χωρεί παραίτηση από το δικαίωμα υπεράσπισης, ο δε υποχρεωτικός

χαρακτήρας του αυτεπάγγελτου διορισμού δικηγόρου αποσκοπεί στην προστασία θεμελιωδών αξιών του ανθρώπου και συνταγματικών αρχών.

- 8 Το άρθρο 2 του legge MAE (νόμου περί ΕΕΣ), κατόπιν της τροποποίησης του 2021, δεν αναφέρεται ρητά στον σεβασμό του δικαιώματος υπεράσπισης ως προϋπόθεση για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, βάσει της μνημονευόμενης νομολογίας του Corte costituzionale (Συνταγματικού Δικαστηρίου), το δικαίωμα υπεράσπισης από επαγγελματία περιλαμβάνεται στα «αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα του ανθρώπου που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα», στα «θεμελιώδη δικαιώματα» περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 6 ΣΕΕ και στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με την ΕΣΔΑ, η προσβολή των οποίων, κατά το άρθρο 2 του legge MAE (νόμου περί ΕΕΣ), επιβάλλει στο ιταλικό κράτος να αρνηθεί την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Επομένως, ο εθνικός κανόνας πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα όχι μόνον του Συντάγματος, αλλά και του δικαίου της Ένωσης του οποίου συνιστά μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Εξάλλου, όπως έχει επισημάνει το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο), τα θεμελιώδη δικαιώματα, για τον σεβασμό των οποίων δεσμεύεται η απόφαση-πλαίσιο βάσει της αιτιολογικής σκέψης 12 και του άρθρου 3, σημείο 1, αυτής, είναι τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, οι δε κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών συμβάλλουν στον ορισμό τους. Συνεπώς, εναπόκειται στο δίκαιο της Ένωσης να καθορίσει το επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων από τον σεβασμό των οποίων εξαρτώνται οι κανόνες για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, δεδομένου ότι πρόκειται για εναρμονισμένο τομέα. Επομένως, κατά το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο), προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αρνούνται την παράδοση, πλην των περιπτώσεων που προβλέπονται ρητά στην απόφαση-πλαίσιο.
- 9 Το άρθρο 4α της απόφασης-πλαισίου (το οποίο προστέθηκε με την τροποποίηση του 2009), σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αποτελεί τον κανόνα, ενώ η άρνηση εκτέλεσεως συνιστά εξαίρεση και πρέπει να ερμηνεύεται στενά (βλ. απόφαση Gordi, σκέψη 68), προβλέπει ότι η δικαστική αρχή δύναται να αρνηθεί την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που έχει εκδοθεί βάσει απόφασης εκδοθείσας κατόπιν δίκης, εάν το πρόσωπο «δεν εμφανίσθηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης», εκτός εάν το εν λόγω ένταλμα περιέχει μία από τις ενδείξεις που αναφέρονται στα στοιχεία α' έως δ' του εν λόγω άρθρου, ήτοι: α) το πρόσωπο είχε κλητευθεί αυτοπροσώπως και είχε ενημερωθεί σχετικά με τη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως και σχετικά με το ότι μπορεί να εκδοθεί απόφαση σε περίπτωση που το πρόσωπο δεν εμφανιστεί στη δίκη, ή β) το πρόσωπο, το οποίο τελούσε εν γνώσει της δίκης, εκπροσωπήθηκε στη δίκη από δικηγόρο, ο οποίος διορίστηκε είτε από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο είτε αυτεπαγγέλτως, ή γ) αφού του επεδόθη η απόφαση και ενημερώθηκε για το δικαίωμά του να δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, έχει δηλώσει ρητώς ότι δεν αμφισβητεί την απόφαση ή δεν έχει ζητήσει να

δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο εντός της ισχύουσας προθεσμίας, ή δ) η απόφαση δεν του επιδόθηκε αυτοπροσώπως, αλλά θα του επιδοθεί μετά την παράδοσή του και θα ενημερωθεί ρητά για το δικαίωμά του να δικασθεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο και θα ενημερωθεί σχετικά με την προθεσμία εντός της οποίας οφείλει να ζητήσει να δικαστεί εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο. Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις αυτές, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως δεν θίγει τα δικαιώματα άμυνας του ενδιαφερομένου ούτε γενικότερα το δικαίωμα δίκαιης δίκης, όπως κατοχυρώνονται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη (βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις Melloni, σκέψεις 44 και 53, και LU και PH, σκέψεις 47 έως 50, 72, 73). Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, το εν λόγω άρθρο 4α δεν περιέχει ρητή πρόβλεψη για την περίπτωση κατά την οποία η «δίκη που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης», όσον αφορά τον κατηγορούμενο που ήταν απών, ερημοδίκησε ή ουδέποτε κλητεύθηκε νομότυπα, διεξήχθη χωρίς ουδέποτε ο κατηγορούμενος να εκπροσωπηθεί από δικηγόρο διορισμένο είτε από τον ίδιο είτε αυτεπαγγέλτως. Επομένως, μια τέτοια περίπτωση θα πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα γενικών αρχών.

- 10 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι η διαδικασία που διεξήχθη σε βάρος του GE συνιστά αναμφίβολα «δίκη που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης», κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου 4α, ήτοι διαδικασία η οποία, μετά από εξέταση της ουσίας της υποθέσεως, κρίνει τελεσιδικώς επί της ενοχής και καταδικάζει το πρόσωπο του οποίου ζητείται η παράδοση (βλ. απόφαση Zdziaszek, σκέψη 82). Συγκεκριμένα, η δικαστική απόφαση με την οποία το καταζητούμενο πρόσωπο καταδικάζεται ερήμην πρέπει να θεωρείται ως «απόφαση», βάσει του άρθρου 4α, όταν η έκδοσή της ήταν καθοριστική για την έκδοση του ευρωπαϊκού εντάλματος συλλήψεως (απόφαση LU και PH, σκέψη 67).
- 11 Επί της ουσίας, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η εναρμόνιση των προϋποθέσεων εκτέλεσεως των ενταλμάτων συλλήψεως τα οποία εκδίδονται προς εκτέλεση των αποφάσεων που εκδόθηκαν ερήμην του κατηγορουμένου, εναρμόνιση η οποία υλοποιείται με την απόφαση-πλαίσιο, συμβάλλει στην «ενίσχυση των δικονομικών δικαιωμάτων των αποτελούντων αντικείμενο ποινικής δίκης προσώπων» (απόφαση Melloni, σκέψη 51), έχοντας ως σκοπό να «εξασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο προστασίας και να παράσχει τη δυνατότητα [παράδοσης] το[υ] ενδιαφερ[ομένου] τηρουμένων πλήρως των δικαιωμάτων άμυνάς του» (απόφαση LU και PH, σκέψη 50).
- 12 Επιπλέον, τα δικαιώματα υπεράσπισης αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων, απορρέουν δε από το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που κατοχυρώνεται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη, οπότε το Δικαστήριο πρέπει να ερμηνεύει το άρθρο 4α κατά τρόπο σύμφωνο με τα εν λόγω άρθρα, τα οποία αντιστοιχούν στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Κατά συνέπεια, τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη πρέπει να ερμηνεύονται κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται επίπεδο προστασίας σύμφωνο με εκείνο που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το ΕΔΔΑ (απόφαση LU και PH, σκέψη 51).

- 13 Το Δικαστήριο, κληθέν να αποφανθεί επί της ερμηνείας της οδηγίας 2013/48/ΕΕ, διευκρίνισε ότι δεν χωρεί παρέκκλιση από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο λόγω μη εμφάνισης του υπόπτου ή του κατηγορουμένου κατόπιν κλητευσεώς τους προς εμφάνιση (απόφαση VW).
- 14 Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι, μολονότι δεν είναι απόλυτο, το δικαίωμα παντός κατηγορουμένου να χαίρει αποτελεσματικής υπερασπίσεως από δικηγόρο, εν ανάγκη από δικηγόρο διοριζόμενο αυτεπαγγέλτως, αποτελεί ένα από τα θεμελιώδη στοιχεία της δίκαιης δίκης· ότι ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να χάνει το εν λόγω πλεονέκτημα συνεπεία μόνο της απουσίας του κατά τη διαδικασία· και ότι, τέλος, ακόμη και αν ο νομοθέτης μπορεί να αποθαρρύνει τις αδικαιολόγητες αποχές από τη δίκη, δεν μπορεί και να τις τιμωρεί, παρεκκλίνοντας από τον κανόνα του δικαιώματος για συνδρομή δικηγόρου (απόφαση Krombach κατά Γαλλίας).
- 15 Βάσει των εν λόγω παραδοχών, κατά το αιτούν δικαστήριο, η εγγύηση της δυνατότητας εξαφάνισης της καταδικαστικής απόφασης, κατόπιν διεξαγωγής νέας δίκης ή –όπως στην περίπτωση του γαλλικού δικαίου– άσκησης ενδίκου μέσου κατ' αυτής κατόπιν της παράδοσης του εκζητούμενου, με την οποία δύναται να διασφαλιστεί πλήρως το δικαίωμα υπεράσπισης, δεν είναι ικανή να άρει πλήρως την προσβολή του εν λόγω δικαιώματος, όταν η δίκη διεξήχθη ερήμην του κατηγορουμένου και χωρίς τη συνδρομή δικηγόρου.
- 16 Συγκεκριμένα, ακόμη και στις προαναφερθείσες περιπτώσεις διεξαγωγής νέας δίκης ή άσκησης ενδίκου μέσου, ο κατηγορούμενος παραμένει εκτεθειμένος στα αποτελέσματα των κανόνων του δικονομικού δικαίου του κράτους που ζητεί την παράδοσή του όσον αφορά τη δυνατότητα χρήσης των αποδείξεων που έχουν ήδη συλλεγεί, τουλάχιστον όσον αφορά τις αποδείξεις οι οποίες, ως εκ της φύσεώς τους, δεν μπορούν να διεξαχθούν εκ νέου. Τούτο θα μπορούσε να αρθεί μόνον εάν προβλεφθεί απόλυτη αδυναμία χρήσης των αποδείξεων που συνελέγησαν στο πλαίσιο της δίκης κατά την οποία δεν έλαβε χώρα υπεράσπιση του κατηγορουμένου ή, τουλάχιστον, εάν δεσμευτεί το κράτος που εξέδωσε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης να μην κάνει χρήση των εν λόγω αποδείξεων για την έκδοση της νέας απόφασης, πράγμα που δεν έπραξε η Γαλλία όσον αφορά τον GE.
- 17 Επομένως, σε μια κατάσταση όπως αυτή στην οποία βρίσκεται ο GE, ορισμένο πρόσωπο υπόκειται, λόγω ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εκδοθέντος σε βάρος του, σε περιορισμούς της προσωπικής του ελευθερίας συνεπεία καταδικαστικής απόφασης η οποία εκδόθηκε χωρίς να του παρασχεθεί η δυνατότητα υπεράσπισης, έστω και αυτεπαγγέλτως, είτε διότι δεν ενημερώθηκε για τη δίκη που το αφορά είτε διότι δεν μπόρεσε ή δεν θέλησε να διορίσει δικηγόρο, χωρίς, ωστόσο, να παραιτηθεί από το δικαίωμά του να το πράξει, ο δε περιορισμός αυτός δεν δικαιολογείται από απαιτήσεις προστασίας.

- 18 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εν λόγω κατάσταση δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητά της με το δικαίωμα υπεράσπισης, το οποίο εξυπηρετεί την προστασία του ευρύτερου δικαιώματος προσωπικής ελευθερίας.
- 19 Ζητείται η υπαγωγή της υπό κρίση προδικαστικής παραπομπής στην ταχεία διαδικασία, στο μέτρο που η υπό κρίση υπόθεση αφορά πρόσωπο το οποίο δεν τελεί υπό κράτηση, αλλά υπόκειται, εν πάση περιπτώσει, σε μέτρα καταναγκασμού (υποχρέωση διαμονής σε ορισμένη πόλη και υποχρέωση εμφάνισης στο αστυνομικό τμήμα), αφορά επίσης ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης «[γ]ια την εξέταση και εκτέλεση [του οποίου] ακολουθείται διαδικασία επείγοντος» κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαίσου, τα δε ερμηνευτικά ζητήματα που εγείρονται στην υπό κρίση υπόθεση έχουν γενικότερες συνέπειες, τόσο για τις αρμόδιες αρχές όσο και για τα δικαιώματα των εκζητούμενων.

ΕΠΙΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ